

BOEKBESPREKING.

GRAFSCHRIFTEN IN STAD EN LANDE, verzameld en uitgegeven door Jhr. Mr. J. A. Feith, Prof. Dr. C. H. van Rhijn, H. Vinkhuizen en Dr. G. A. Wumkes. Groningen, 1910.

»Dit boek dankt zijne wording aan de pijnlijke ervaring, dat de oude grafzerken tusschen Eems en Lauwers in een staat van grove verwaarloozing verkeerden. Eerwaarde, fraaie steenen worden als stoepen en drempels misbruikt of zijn in varkenshokken en regenbakken aan het oog onttrokken. Andere zijn in de kerkpaden door slijting schier onleesbaar geworden. Op deze wijze dreigt een schatkamer van historische, genealogische en godsdienstige bijzonderheden verloren te gaan.»

Aldus het begin van het »Woord vooraf». Met veel zorg zijn 2165 grafschriften bijeen gebracht, waarbij ook de alleronbelangrijkste in extenso worden afgedrukt, waardoor het meer belangrijke wel wat wordt overstemd. Eenige beperking ware zeker aan het geheel ten goede gekomen, daar thans de »schatkamer» wel wat den indruk maakt van een rommelkamer, waar enkele mooie stukken verloren gaan onder een hoop oud roest. En dit te veel gebodene treft te sterker, waar op het gebied van illustratie eene wel wat te groote zuinigheid is betracht. Slechts 19 zerken, dus nog niet 1 pCt., zijn afgebeeld, terwijl toch uit de beschrijving blijkt, dat onder de 10 zerken uit de 15de, de ruim 70 uit de 16de eeuw en de tallooze 17de en 18de-eeuwsche zerken er een aantal met wapens en lofwerk zijn versierd, zoodat wij mogen verwachten, dat de afbeelding van een deel hiervan van grooter belang te achten was dan het in extenso afdrukken van tal van onbelangrijke opschriften. De uitgave van Knepelhout voor de Pieterskerk te Leiden, van L. Ludovici voor Ceylon, Alex. Rea voor de residentie Madras, R. Norman Bland voor Malacca, en andere uitgaven over Engelsch Indië hadden hier tot voorbeeld kunnen strekken. De vermelding in extenso van *alle* opschriften tot 1828, dus ook uit den tijd, dat begrafenisregisters en registers van den Burgerlijken stand niet ontbreken, heeft historisch geen en genealogisch weinig belang, daar de zerken slechts een onvolledig beeld kunnen geven, waar er reeds zooveel zijn verloren gegaan. Ook de reeks van slappe verzen kan slechts waarde hebben als bewijs van de liefde voor klappermanspoezie in het Noorden.

Laten wij dit bezwaar tegen de opzet van het werk terzijde, dan valt ongetwijfeld aan de samenstellers hulde te brengen voor hun werk. De grafschriften zijn bij elke stad of dorp chronologisch geordend en de plaatsen zijn in alphabetische volgorde gerangschikt. Ook enkele reeds verdwenen zerken zijn opgenomen, waar vertrouwbare opschriften of afbeeldingen beschikbaar waren. Niet opgenomen zijn natuurlijk de zerken, die onder banken of vloeren verscholen liggen.

De beschrijving der zerken is kort maar over 't algemeen voldoende en met veel zorg zijn de er op voorkomende familiewapens beschreven. Bij enkele zerken hadden wij ook gaarne eene opgave van de grootte gezien. Vooral echter betreuren wij het te klein aantal afbeeldingen, waarbij nog niet alle onberispelijk te achten zijn.